

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XIV. De Dolo & Contumacia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

seffores etiam bonæ fidei satis expressum non esse, neque colligi posse ex relato Canone Redintegranda, ubi plus non dicitur, quàm quòd Episcopi, ex quacunque causâ injustè spoliati sint ante omnia restituendi, quod juxta regulam universalem verissimum est, non tamen pro-

bat contra eos, qui bonâ fide rempudent, cum in his nullum substat periculum animæ, & frustra Concilium Lateranense posterius *Can. Redintegranda* remedio ex c. *sape*, laborasset, si tamque remedium contra quemvis pollorem constitutum jam fuisset,

TITULUS XIV.

DE DOLO ET CONTUMACIA.

SECTIO I.

De Dolo.

§. I.

Quando exceptio doli detur ad rescindendum contractum dolo initum?

Non est hic sermo de quocunque dolo, bono etiam, qui aliud non est, quàm solertia aliqua adversus publicos præsertim boni publici hostes, ad fraudes eorum & injurias excludendas, sed sermo hic tantum est de dolo malo, qui est calliditas aliqua, fallacia, aut machinatio ad circumveniendum, fallendum, vel decipiendum alterum adhibita; & si quidem naturaliter contingat, vocatur ignorantia, si verò ex malitia alterius contingat, dolus vocatur; potest autem dolus versari, vel circa substantiam rei, vel tantum circa accidentalia, ille dolus substantialis vocatur, & facit contractum taliter dolo in initum ipso jure nullum, cum taliter dolo decepti non sit consensus. Hic verò qui circa accidentalia committitur,

accidentalis dicitur. Uterque dolorum subdividi potest, ita ut aliam causam contractui, nunquam in contractum talem consensus parte contingente, nisi dolo tali deciperetur, verò sit incidens tantum, quo dolo nihilominus pars contractura fuerit.

De dolo ergo dante causam contractum rigidè satis sentiunt jura Civilia, quæ scilicet contractus iste servari debet. *Instit. de excep.* non tantum in eo quo non ipse contrahens dolum commisit, sed hic ab alio, vel à propria alii contrahentis voluntate provenit, sed quo etiam ipse contrahens dolum commisit non tantum circa accidentales qualitates, sed sæpe etiam circa substantiam commiserit: ex Canonica tamen, uti & Prætoris æquitate, competit taliter decepti exceptio doli contra dolo sum petentem ad rescindendum contractum, si rescindere hic possit, *L. si dolo §. Cod. de rescin. con.* Si ve stricti juris si ve bonæ fidei contractus fuerit (ne scilicet decipere contrahat commodum ex sua malitia) vel dolo contra quemcunque deceptum ad id, quod interest, taliter deceptum

tum hunc non fuisse. Quod si tamen dolo non dedit causam contractui, sed incidat tantum in contractum, quamvis ad interesse competat actio, contractus tamen talis nec invalidus redditur, nec ad petitionem decepti per appositam doli exceptionem rescindi debet, cum taliter deceptus verè & absolute in contractum talem confenserit. Vide alia, quæ tam hoc §. quàm duobus sequentibus ex jure Civili ab Auctore Method. referantur.

SECTIO II.

De contumacia.

§. I.

*Quid & quotuplex sit contumacia,
& quibus modis quis constituitur
contumax?*

CONTUMACIA est inobedientia à legitime vocato contra judicem in illis, quæ ad judicium pertinent, commissã. Et quamvis pluribus modis committatur contumacia, duplex tamen comuniter dicitur esse contumacia, vera, & ficta, seu interpretativa, aut præsumptiva. Vera contumacia committitur, cum quis coactive legitime citatus, ad cujus notitiam facta citatio etiam pervenerit, tamen non comparet, quamvis nullum legitimum impedimentum obsit. Præsumpta seu ficta est, cum quis per edictum legitime citatus, de quo tamen dubium sit, utrum ad illius notitiam pervenerit citatio, non comparet; præsummitur verò hic talis à jure contumax, nisi postea moram purget, & justam causam alleget, ac probet, cur non comparuerit: neque tamen ex sola non comparitione constituitur quis contumax: sed ex eo etiam, si mali-

tiolè se absentet, aut abscondat, ne ad eum perveniat citatio, si compareat quidem, in se tamen negotio sine Judicis licentia discedat, non rediturus ad judicium; si actor venit quidem ad judicium in termino citationis, actionem tamen aut suæ actionis Libellum nullum edit, vel non prosequitur litem, si Reus nõ respondeat, ad omnes articulos ab Actore propositos, vel obscure tantum, & nihil categoricè respondeat, si non probent allegata & deducta, vel nõ pareant mandatis Judicium in illis quæ ad causam pertinent, si executionis sententiæ repugnent &c. quibus in casibus ad instantiam partis contra contumaciam procedi potest à Iudice.

§. II.

*Quomodo procedendum sit contra
Actorem contumacem?*

SI Actor post oblatum Libellum contumaciter absit, & legitime citatus non compareat, ad contestandam, & prosequendam litem, potest Iudex de jure Canonico (quidquid sit de jure Civili, juxta quod plures dilationes, & annus integer Actori ad comparandum indulgetur, ante litem contestatam) auditis, & receptis testibus Rei præsentis & hoc petentis, si causa illius rite probata fuerit, ad sententiam definitivam procedere, vel si de causa rei non liqueat, absolvere hunc ab hac instantia, uti summitur ex c. *Causam 3. h. e.* ne scilicet ex contumacia sua post litem captam commodum aliquod habeat contumax Actor, qui cum ad litem provocaverit, merito contra se pati debet Rei probationes & Judicis sententiam, cum tamen hoc de Reo qui invitatus ad litem trahitur, quamvis contumaciter

maciter absit, dici non possit. Conceditur quidem Actori in *c. Actor. l. h. t. in 6.* si post terminum citationis, ad quem reum adesse voluit, & comparuit hic, actore non comparente appareat, quod reum iterum citare velle possit, non vult, tamen audiendum eum Pontifex, nisi prius legitimas expensas, quas adversarius ob eius absentiam facere debuit, solvat, & cautionem sufficientem præstet, quod in termino constituto sit compariturus, cum pars innocens damnum pati non debeat propter alterius malitiam, neque credi possit, illi sine cautione sufficiente, qui semel in comparendo malitiosus fuit.

§. III.

Quomodo procedendum sit contra Reum contumacem spectato præcipue Iure canonico?

SI Reus post litem contestatam sit contumax, tum vel liquet de causa, & ferri debet sententia definitiva: vel non liquet: & Actor mitti debet in veram possessionem reservatâ tamen Reo absentis quaestione proprietatis, prout conformiter juri Civili statutum habetur in *c. Prout nobis. 4. h. t.* pœnam scilicet majorem constituyente jure, ubi major contumacia est, nolente tamen, ut de quaestione, cujus cognitio habita non fuit, sententia feratur. Si tamen ob contumaciam Rei per primum decretum, rei servandæ causâ in possessionem missus sit Actor, & hanc intra annum ob potentiam Adversarii v. g. consequi non possit, nihilominus tamen elapso anno verus rei illius possessor efficitur, ne melioris conditionis sit contumax, quam obediens, ut ait Pon-

tifex in *c. Contingit 9. h. t.* Non amittit tamen reus contumax de Canonica quietate suam possessionem veram, si intra annum compareat: ac cautionem præstet, quod in jus vocatus comparere velit, & interesse competens præstet illi, cuius interest, quod in tempore non venient.

§. IV.

De aliis quibusdam pœnis & modis, quibus contumacia Rei puniatur aut coercetur.

POtest nonnunquam Iudex ob contumaciam, spectatis variis circumstantiis, Actorem non mittere in possessionem rei petite, sed hanc in quietate, & contumacem in expensas a tempore citationis factæ condempnare ab Actore factas ob Rei contumaciam (ut constat ex *c. Ex literis 2. & c. Canon. lecti 6. h. t.*) non quidem ad exitum que causæ, cum Reus, quamvis contumax sit, non debeat ante sententiam commodo suæ possessionis spoliari, usque dum ponatur contumacia in vacatione in possessionem ex primo decreto succedente sequestratione. Sed inde tamen etiam contumacia Rei puniatur suspensione ab officio, & benedictione ac crescente contumaciâ etiam excommunicatione, prout summitur ex *c. Peritatis 8. h. t.* & si malitiosè Actor intentionem probanti peremptoriam exceptionem opponat, quam non probat in continenti, vel expensas Actoris solvendi tenebitur, vel si non possit, arbitrio Iudicis puniendus est, *c. Finem 5. h. t.* ut in injuria fiat Actor, qui suam intentionem probavit.

§. V.

Quomodo citandus sit Reus contumax absens, si non reperitur; & an etiam appellans, & recedens ante sententiam definitivam, iterum citari debeat; & utrum appellans ab interlocutoria potest se lata iterum appellare?

Sufficit in casu, quo personaliter citandus repetiri non potest, ad incurrandam contumaciam, si edictum citationis affigatur in publicis valvis Ecclesie vel Curie, vel ad domum illius, ubi solitus est habitare c. Venerabilis 10. h. e.

Etiamsi unica tantum peremptoria citatio fuerit, si autem citatus ad totam causam ab interlocutoria, aut alio gravamine, ante sententiam definitivam, recesserit, aut ad Superiorem appellaverit, non debet iterum necessario à Judice inferiore citari ad sententiam definitivam (quia per appellationem talem aut recessum tacite saltem contra talem Judicem protestatur) nisi appellans v. g. facti precens appellationi sponte renuntiaverit. c. Eum qui, h. t. in 6. & Clementi, Si ante, h. t. sed potest ad causam definitivam, eo etiam non citato, procedere, si causa appellationis illegitima fuerit. Plura in Tit. de appella.

TITULUS XV.

DE EO QUI MITTITUR IN POSSESSIONEM, CAUSA REI SERVANDÆ.

§. I.

Quid si missio in possessionem rerum, vel bonorum ex primo decreto, & qui ejus effectus, & quando ac quomodo concedatur, ac fiat?

Missio ex primo decreto est, & dicitur illa, quâ Judex ad instantiam partis primò jubet, presentem partem, ob contumaciam absentis, mitti in possessionem bonorum petitorum custodiæ causâ, ita ut per talem immisionem nec dominum nec vera & stabilis possessio rei acquiratur immisso, sed de reo tantum, & rei custodia; post annum tamen, nisi cautionem de se sistendo in judicio intra

annum Reus suâ culpâ præstare intermiserit, quamvis voluntatem hujus præstandæ habuerit, in actione reali verus possessor stabilitur, & irrevocabiliter Actor constituitur, & omnia commoda habet veræ possessionis, salvo manente jure proprietatis parti adversæ absenti, prout sumitur ex cap. Constitutis 1. h. e. ut ne scilicet contumacem sua contumacia juvet, neque tamen sine speciali culpa alia proprietate excidat. Patet tamen etiam ex c. h. t. si per Reum absentem non steterit, quò minus intra annum cautionem præstaret, eò quòd vel legitime impeditus fuerit, vel cautio à Judice aut alio, cui offerri poterat, acceptata non